

Marek Orko Vácha & Renata Kalenská

Když za nás Bůh netahá kaštiny z ohně

Mladá fronta, Praha, 2024

• 19

Carl Linné, který začal s binomickou nomenklaturou a všechno v přírodě pojmenoval, byl Švéd a neměl rád Němce, takže všechno, co smrdělo, mělo trny nebo bylo jedovaté, dostalo německé jméno. Třeba naše vosy je celým jménem vosy útočná, latinsky *Vespula germanica*.

• 20

(...) Svatojánské mušky (...) krásně svítí – (...) tak lákají samečky. V Severní Americe žije rod *Photuris*, který umí signály jiných druhů napodobit, natěšeného samečka přiláká světlem a sežere. U kudlanky nábožné, jak každý ví, sežere samičku při páření samečkovi hlavu, což má za následek odblokování nervových drah, sameček doslova ztratí zábrany a spermie pak vystřelí do těla samičky. Navíc pak sameček dodá ještě cenné bílkoviny z vlastního těla.

Všude teče krev, všude jsou paraziti, všechno trpí. Na mravence rodu *Camponotus* shora spadne spora houby *Ophiocordyceps* a následuje film *Vetřelec*. Spora proroste do jeho těla, houbové hyfy se uvnitř vinou kolem svalových vláken celým tělem od hlavy po nohy, kupodivu s výjimkou mozku, a manipulují chování mravence tak, že mravenec vyleze v pralese do výše, mimo obvyklé mravenčí cesty, zakousne se zespodu do řapíku listu, a to je všechno. Houba proroste jeho tělem a vysype smrtící déšť spor dolů. Může se i stát, že spora vyklíčí v lepkavý útvar. Nikdo v přírodě neumírá v posteli, všichni umírají v botách.

• 21

Martin Buber volá dost hořce, že Bůh je nejzatíženějším lidským slovem, každá generace na něj navalí to nejhorší, co ji napadne. Žádné jiné slovo není tak zle znečištěné, tak rozervané. Lidská pokolení navalila na toto slovo tíhu svých životů a přitlačila je k Zemi; leží v prachu. Frankl pak říká: „Malují grimasy a píší pod to Bůh.“.

• 31

Mnoho grantů, mnoho výzkumných akcí, mnoho peněz se věnovalo na rekultivaci skládek na Ostravsku. Co tam vysadit za stromy, aby to fungovalo? Byly potřeba stromy nenáročné, které vydrží. Jaké rostliny by byly nejlepší? A po mnoha letech výzkumu tu máme odpověď, jaká je nejlepší rekultivace skládek a co s nimi máme dělat. A ta jednoduchá odpověď zní: „Vůbec nic.“. Příroda se vrátí sama. Během let tam vyrostou náletové dřeviny a zaroste to z logiky věci rostlinami a stromy, které tam přežijí.

• 38

Chesterton k tématu smyslu bytí a vědomí sama sebe říká, že můžeme obdivovat velká mraveniště a jejich obdivuhodně složitou architekturu, ale nikdy v těchto stavbách nenajdeme sochy významných mravenců.

• 39

Že člověk je nahý opice, je nesmysl. Stejně tak jako opice není osrstěný člověk. Opice je opice. Člověk je člověk. Těch rozdílů je řada. Opice se například neptá, jaký je rozdíl mezi ní a člověkem. Někteří říkají, že to je nesmysl, náš lidský šovinismus, že kdyby třeba mandelinky měly svou učebnici evoluční biologie, pak by jistě na vrchol evolučního stromu umístily mandelinku. Na to biologové suše odpovídají: No právě, ony tu učebnici evoluční biologie nemají. Až ji budou mít, tak se můžeme bavit.

- 43

(...) Když svoje děti budeš vychovávat tak, že jim všechno nezištně dáš, tak vychováš spratky.

- 43

Když ve fyzice nastavíš pokus tak, abys dokázala, že světlo je vlna, dokážeš, že světlo je vlna. Když nastavíš pokus tak, abys dokázala, že světlo je proud malých částic, fotonů, dokážeš to. Jenomže v našem světě je něco buď vlna, nebo částice. Nevíme, co příroda dělá, když se na ni nedíváme, a žádný jev není jevem reálným, dokud není jevem pozorovaným. Nic neexistuje, dokud to není pozorováno, jak říká John Wheeler.

- 45

Pokud je prostředí kolem mě stálé, potravy dost a já zapadám do daného prostředí jako klíč do zámku, pak nemám důvod se měnit. Nejsem odborník na trilobity, nepoznám kambrijského trilobita od permského, poznám jen, že to je trilobit. Ale mezi začátkem kambria a koncem permu je tři sta milionů let! V roce 1972 přišli Stephen Jay Gould a Niles Eldredge s teorií přerušovaných rovnováh. Zkrátím to, ale je to moc zajímavé! Kdyby totiž měl pravdu Darwin a druhy se pozvolna měnily, při každém kopnutí motýčkou do země najdeš nějaký mezičlánek. Jenomže to se neděje. Když hledáš zkameněliny, tak v hlubších vrstvách není nic, pak se najednou druh objeví, víceméně nezměněn nějakou dobu setrvá a pak vymře. Mezičlánky jsou, ale je jich málo. Máme docela dobře zdokumentovanou evoluci třeba koně, velryb a nás samých. Podle teorie přerušovaných rovnováh někdy druh vznikne za velmi krátkou dobu a v malém počtu jedinců, malé hejno ptáků je bouří zaváto do jiného prostředí, rychle se přizpůsobí a pak zase po generaci nemá důvod se měnit. Musela bys mít mimořádné štěstí, abys mezičlánek našla, protože se nacházel v uzounké geologické vrstvě a v malém počtu jedinců a na malém prostoru.

- 47

Pro malé děti máme kolébky, a když chceme, aby dítě usnulo, vozíme kočárek po hrbolaté dlažbě nebo přes práh. Já už bych se v kolébce moc nevyspal, mám rád klidný spánek na pevné posteli a bez otřesů. Dítě to má naopak. Vysvětluje se to tím, že po miliony let evoluce primátů se mládě pevně chytlo srsti na matčině břiše, cítilo její teplo, tlukot srdce, a pokud se matka pohybovala, skákala z větve na větev, tak bylo vlastně všechno v pořádku a mládě mohlo spokojeně usnout. Pokud byl naopak klid a ticho, maminka byla možná vystrašená nebo zabítá, a pak je jedinou možností začít plakat, dokud vydrží zásoby energie.

- 50

(...) Imunitní systém potřebuje zátěž, takže když žiješ v úzkostlivě čistém prostředí, třeba ve vydezinfikovaném bytě ve městě, trpíš najednou spoustou alergií. Alergie je vlastně přehnaná, přestřelená reakce imunitního systému na nepatrný podnět.

- 52

Nejsme tak rychlí jako lev, nešplháme tak dobře jako veverka a nelétáme. Jsme ale specialisté na nespecializovanost. To znamená, že jsme kreativní. Dokážeme se přizpůsobit leccemu, a vlastně to, co jako *Homo sapiens sapiens* umíme, je evolučně docela dobré – umíme čelit novým problémům. (...) Tohle my umíme. A během evoluce to děláme neustále. Neustále se potýkáme s novými problémy. Máme oproti jiným výhodu. Když lev nebude mít svoje zebry nebo gazely, co může dělat? Specialisté jsou výborní, pokud je prostředí stabilní, a tím pádem mají co žrát. Jak ale přijde průšvih, tak jdou z kola ven.

- 81

Nevím, jestli to byl rabín a lékař Maimonides, kdo řekl, že na světě skutečně bojují dvě velké armády dobra a zla, síly jsou vyrovnány a ty jsi jazýčkem na misce vah. Ke komu se přikloníš, ten vyhraje.

- 87

Je to takové farářské klišé, budu se za vás modlit. To je stejné, jako když z megafonu pouliční evangelizátor křičí: „Ježíš tě miluje!“. Ona je to pravda. Ale nemůžeš to křičet na ulici z megafonu. (...) To nejde. Byť je to tisíckrát pravda. Není ale vhodné to takhle říct. Když si v katolických obchodech koupíš žlutou samolepku se smajlíkem, kde je napsané „Ježíš tě miluje“... Tak je to vlastně pravda, ale nemůžeš to dělat. Je to příliš subtilní. Ty nejintimnější věci, které by se měli šeptat, nemůžeme dryáčnický vykřikovat vedle prodávče horkých párků. To opravdu nejde.

• 99

Pořád jen řešíme, jestli má být svaté přijímání do úst, nebo na ruku, řešíme finance, řešíme zneužívání, řešíme pochopitelně celibát, řešíme katolickou teologickou fakultu. Taková ta v uvozovkách sexy témata. Ale mě zajímá, co máš udělat jako křesťan, křesťanka, když ráno otevřeš oči a jdeš si udělat kafe. Jak tuhle chvíli proměnit v diamant. Tohle mě zajímá. Zajímá mě, jaký je můj vztah k tomu, čemu říkáme Bůh.

• 111

(...) Morava **mi** přijde jako víra Jana Pavla II. Polák, Slovan, je to spojené se zemí, s přírodou. Řada věcí se neřeší, protože jsou intuitivní, instinktivní, máme to v sobě, nemusíme si spoustu věcí zdůvodňovat, protože takhle to prostě je. A Praha? Zdá se mi, že to je Ratzinger. Že to je univerzita, každé slovo musím vzít do pinzety, zpředu, zezadu, podívat se, zvážit.

• 115

Myslím, že pro křesťana by mělo být imperativem, aby byl dobrý ve své práci. A pak je pro mě extrémně důležité to, jak žije s Bohem. První přikázání, kdo je pro tebe Bůh? Tedy jestli si ráno udělá čas, aby vyšel na kopec a zazpíval píseň nebo se aspoň nahlas pomodlil. A aby večer poděkoval za to, že žije. A aby poděkoval za všechny lidi, kteří ho mají rádi a které smí mít rád on. Život není biologický fakt, ale dar. To je všechno první přikázání. A když dáš na piedestál cokoli jiného, tak je to modloslužba.

• 120

Podívat se jednou za čas do zpětného zrcátka je výborné a prospěšné. Když se do něj ale budeš dívat pořád, tak se vybouráš. Nemá cenu se pořád trápit tím, co se odehrálo.

• 122

rabín Jonathan Sacks

- Víra je protest proti tomu, že svět není takový, jaký by měl být.

• 131

Pokora není konstatování, že jsem nedostal nic a všichni ostatní jsou chytřejší a lepší, pokora znamená, že jsem si vědom toho, co všechno mám, ale že všechno jsem dostal, že je mi to svěřeno, že to nemám ze sebe.

• 132

Říká se, trochu jako vtip, že církev má hluboké a vyčerpávající odpovědi na otázky, na které se nikdo neptá. Myslím, že to je přesně řečeno. Na druhé straně se mi líbí určitá stálost, ať se okolí zmítá v jakýchkoli názorových vichřicích nebo módních větrech. Je lepší být dnes obviňován z toho, že jsem nmoderní, konzervativní a že nenaslouchám okolnímu světu, než být za padesát let obviňován, že jsem se tehdejší době až příliš podvolil. Jestli jsem křesťan, tak se přece musím nějak něčím odlišovat od ostatních lidí. Kdo by se chtěl pořád přizpůsobovat až k nerozlišitelnosti, tak už pak nemusí být křesťanem, že.

• 135

(...) Manželství je pro mě svazek jednoho muže a jedné ženy. Ostatní svazky si nazvěte, jak chcete, ukažte, že jsou vynikající pro výchovu nebo ještě lepší než manželství. Jsem přírodovědec, zajímají mě výsledky, fakta.

• 135

My jsme všichni neobyčejně tolerantní – pokud tedy ostatní zastávají stejné názory jako my. Ve skutečnosti jsme extrémně netolerantní sekta s jedním názorem a běda, kdo se odlišuje.

• 136

V biologii je to velmi jasné, jedna spermie, jeden oocyt, dva rodiče, sameček a samička. Dvě pohlavní buňky. Dva druhy gamet, někdy vypadají stejně, jako u některých řas, je to izogamie, jindy, jako třeba u lidí, vypadají odlišně, mluvíme o anizogamii. Spermie pronikne do oocytu a vzniká první buňka nového organismu, zygota. Ta se rozdělí na dvě, na čtyři, osm, šestnáct, třicet dva a tak dále. Pak se buňky dále dělí a začínají se různě přesouvat. Pak, po čtyřiceti týdnech se narodí dítě. Dvě pohlaví, samčí, samičí, spermie, oocyt. Muž, žena. V biologii jsou určitá fakta nevyjednatelná. Co na tom chceš vymýšlet?

• 136

rabín Jonathan Sacks

- Hřích se stal nemorálností, nemorálnost se stala deviací, deviace se stala alternativou a všechny alternativy jsou povoleny.

• 139

Když budeš teď papežem a zdobrovolníš celibát, tak budeš mít dvě církve. Konzervativní křídlo je tak napjaté, že čeká na tu poslední jiskřičku, poslední uvolněný nátek, aby se mohlo urvat. Kdyby papež vysvětil ženy, tak má dvě církve. Kdybych byl papežem, neudělal bych to.

• 140

Nejjednodušší je kázat lidožroutům, kteří o evangeliu nikdy neslyšeli. Pár misionářů upečou, ale když budou přicházet další a další, tak o tom začnou přemýšlet. Mnohem těžší je kázat lidem, kteří se už s evangeliem nebo s církví setkali a nebylo to úplně pozitivní setkání. Ale to taky ještě jde. Jenže pak existuje ještě jeden typ lidí, kteří jsou občas skutečně neoslovitelní: ti, kteří evangelium sami kážou, kteří ví, jak to je.

• 144

?

- Když je student připraven, tak se učitel objeví.

• 151

Štěstí přichází jako nezamýšlený vedlejší produkt činnosti, která vede k dobru.

• 152

(...) Říká se, že základ veškeré modlitby je úžas. Že to není prosba za něco, ale vděčnost za bytí, úžas z bytí. Že život není biologický fakt, ale dar.

• 160

Kdo byl vlastně Ježíš? (...) My si ho vždycky zobrazujeme jako reklamu na šampon, jako někoho, kdo cestou zpíval zbožné kytarovky a hladil děti po vlasech a usmíval se, a když potkal nemocného, tak ho pro jistotu uzdravil. Když se pak ale podíváš na jeho život, tak ve dvanácti letech utekl rodičům, tři dny s nimi nekomunikoval, a když ho našli plni strachu, tak se jim ani neomluvil. Své studenty nazývá hloupými a nezajímavými a říká, že už neví, jak dlouho je má ještě snášet, a vzniká atmosféra, ve které se ho už nikdo neodváží na nic zeptat. Je tvrdý a konfrontační. Nevěří velkým zástupům a svou nedůvěru neumí skrývat. Jednomu studentovi říká, ať prodá plášť a koupí si pistoli. V chrámě posazuje stojany s těmi pohlednicemi, zrcátky, cetkami a podobně. Je hodně neurvalý, jeho nepřátelé jej klasifikují jako „žrouta a pijana vína“. Říká, že přináší rozdělení a konflikt, že přichází roztrhnout vaše rodiny a jeho vlastní rodina si pro něj přišla, neboť se domnívala, že se zbláznil. Nechával si od prostitutky utírat nohy jejími vlasy, což je vlastně gesto svádění. Absolutně nemá úctu k autoritám, je mu úplně jedno, s kým mluví, nemá úctu k bohatým a mocným, i tam je dost neurvalý. Když jej pozve farizej Šimon, začne mu nezdvořile vykládat, jakých společenských prohřešků se vůči němu dopustil, „vodu na umytí nohou jsi mi nepodal“ a podobně. To při konverzaci u stolu není úplně dobré téma. A člověk si pak klade otázku: Kdo tedy vlastně je ten Ježíš Kristus? Jak tě vlastně má učit?

• 163

Všechny příběhy dobře dopadnou, a pokud ne, tak to ještě není konec příběhu.

• 169

(...) Boží představa spravedlnosti je, aby člověk přestal být hokynářem. Abychom opustili ty naše lidské kategorie, že odměnu dostane ten, kdo pracuje, a ten, kdo pracuje víc, dostane víc peněz. Abychom, když mluvíme o Bohu, tohle shodili se stolu.

• 172

(...) Židovství a křesťanství dělá jednu výbornou věc. Vezme člověka za límec, vytáhne ho a řekne: „Chlapče, na tobě záleží osud světa. Na tobě záleží, jak to dopadne. Tvůj život je cenný, tvůj život je důležitý.“

• 185

V křesťanství je úkolem každého s pokorou přijmout vlastní velikost. Neustálý, každodenní boj, proti vědomí vlastní bezvýznamnosti.

• 195

(...) Evoluce v přímém přenosu: Když šimpanzí samice rodí mládě, je to spíše společenská událost, protože má velký pánevní otvor – porod proběhne poklidně. Dokud jsme měli ty malé mozky, tak to ani u nás nebyl problém. A teď tělo napřímiš o devadesát stupňů. To znamená, že nechodíš po čtyřech, ale po dvou. Platíme za to tři zásadní daně. Zaprvé bolesti zad, protože s tou páteří musíš něco udělat. Musíš ji dvakrát esovitě prohnout, což je technicky asi nejlepší řešení, ale jinak ne úplně dobrý nápad. Navíc nahoře musíš jako medicínbal vybalancovat ten velký mozek a lebku. Otvor do lebky, ten *foramen magnum*, musí být posunutý, aby to udržel. Zadruhé kýla. Pochopitelně. Najednou máš za posledními žebry obrovský prostor. A ono to nepadá dopředu, ale dolů. A zatřetí – a to je nejhorší – těžké porody. Znamená to, že když chodíš po dvou, máš dva těžké evoluční tlaky. První je ten, že pánev má nový úkol, pomáhá ti nést orgány, které na ni shora tlačí vinou gravitace. Takže tu pánev musíš co nejvíc zavřít, aby ti orgány v těle pomohla nést. To začne vadit ve chvíli, kdy rodíme děti s velkými mozky. V tu chvíli musíš tu pánev co nejvíc otevřít. Výsledkem je evoluční kompromis: rodíme děti tak brzo, aby porod vůbec ještě mohl fyzicky proběhnout, aby se dítě vůbec prodralo úzkým pánevním hrdlem. A pokud možno tak pozdě, aby to dítě bylo vůbec schopno venku přežít. Říká se, že kdybychom se měli podívat jenom na objem mozku, tak by naše těhotenství mělo trvat třeba dvacet dva měsíců, zatímco my v podstatě rodíme embrya, jsme takzvaně sekundárně altriciální, krmivý druh. A rodíme opravdu nemluvně, které by absolutně nemělo šanci samo přežít.

• 197

Kdybych neměl z ničeho a o nic strach, znamenalo by to, že je mi jedno, co se stane s mým národem, s mou rodinou... To, že se bojím o svou rodinu, o lidi, které mám rád, o svou zemi, o přírodu, tak to znamená, že miluju. Strach není negativní emoce. Znamená v druhém plánu, že něco je pro mě tak důležité, až mi na tom záleží a jsem ochoten za to položit i svůj život. To je ten slavný Chestertonův rozdíl mezi mučedníkem a sebevrahem. Musíme být velmi opatrní, ale chápeme, jak to Chesterton myslel. Opatrní, protože někdo například spáchá sebevraždu z důvodu endogenní deprese. Ale to je jiný příběh.

Chesterton říká, že mezi těmito pojmy je nebetyčný rozdíl. Sebevrah říká svému okolí: „Nestojíte mi za to, abych tu s vámi byl. Příroda není tak hezká, aby mi stála za to, abych se z ní radoval a ještě tu kvůli ní žil. Ječmeniště, kde jsme dnes byli, není tak hezký kus země, aby mě tady udrželo, ale ani vy mě tady neudržíte. Nemám vás tak rád, abych tu ještě zůstával.“. Zatímco mučedník to má přesně naopak.

Mučedník říká: „Extrémně mi na vás záleží. Miluju život, miluju rodinu, miluju přírodu.“. U toho zároveň ukazuje prstem k nebi a říká: „Ale pozor, jsou ještě důležitější věci.“. Abych to shrnul: sebevrah pohrdá životem a mučedník pohrdá smrtí.

• 198

Příkladem [mučedníka] je třeba Maxmilián Kolbe, který zemřel v Auschwitzu. Ale proč? Zemřel proto, že se obětoval za jiného vězně. Maxmilián Kolbe, polský světec, kapucín, kterého Poláci mají v obrovské úctě a já taky. Události jsou to zázračné. Kolbe se dostává do Auschwitzu jako vězeň. Jednoho dne někdo prchne nebo se stane něco podobného a každý desátý vězeň má být zabit. Esesáci nechají všechny nastoupit do

řady a každý desátý musí vystoupit s tím, že jej zastřelí. Najednou se přihlásí Maxmilián Kolbe a řekne: „Toto je otec rodiny, vezměte místo něj mě.“. A stane se zázrak. Ten esesák místo toho, aby zastřelil oba, jak to obvykle chodilo, řekl: „Tak se vyměňte.“. Oni se opravdu vymění a Kolbe jde do cely smrti, kde nechají všechny vybrané vězně několik týdnů umírat hladem. Pak se ukáže, že Kolbe pořád žije, tak mu do srdce vrazí fenolovou injekci a on umře.

A další zázrak – ten, za kterého Kolbe svůj život vyměnil, přežil Auschwitz a ve svém trestaneckém úboru byl v roce 1982 přítomen události, kdy Karol Wojtyła jakožto Jan Pavel II. Maxmiliána Kolbeho svatořečil. Takže toto je polský hrdina, opravdu Hrdina s velkým písmenem. To byl čin, ke kterému nemáme co dodat. Dobrý chlap, dobrý člověk, který ukazuje, co je to odvaha, a ukazuje to v extrémní situaci. A opravdu tu nemluvíme o člověku, který by pohrdal životem. To není člověk, který by řekl: „Už mi za to nestojíte.“. Je jasné, co udělal a proč to udělal.

- 219

Emoce jsou darem Božím a Bohu díky za ně, ale to neznamena, že když cítím emoce, tak je to silnější modlitba a jsem blíže Bohu.

- 219

Ateismus je luxus levicových intelektuálů na Západě. Ateismus je náboženská sekta.

- 225

Pokud bys odmítla víru kvůli špatnému příkladu kněží, nikdy ji nenajdeš. I zde se musíš dívat skrze lidi a za ně, a uvidíš slunce, co září nad jejich hlavami.

- 227

Svoji víru už neopírám o své rodiče, o svého oblíbeného faráře ani o své oblíbené vedoucí ve skautu. Svoji víru opírám o svůj osobní vztah k Bohu. Takže rodičům děkuju za všechno, co mi dali, ale můj vztah k Bohu musí být už můj, abych mohl říct, že moje víra aspoň trochu chtěla být dospělou. (...) Má-li moje víra být vírou dospělého člověka, tak si svoji cestu k Bohu musím prokopávat sám.

- 228

Všechny představy o Bohu jsou falešné. Všechny. Všechno, co řekneš o Bohu, je vyryto z hlíny této země. Používáš na to slova, která vymyslel nějaký kočovný národ na té špendlíkové hlavičce planety v obrovském univerzu. Snažíme se do našich hloupých slov pojmout nepojímatelné. A je jedno, jestli to je anglicky, latinsky nebo česky. Snažíš se uchopit skutečnost samotnou a sevřít ji do definic. Problém není v tom, co Bohu řekneš. Problém je v tom, co o něm neřekneš. Bůh není nejspravedlivější ze všech. Bůh je tvůrce spravedlnosti. Bůh není nejhlavňější, Bůh je láska sama. Není to nejlepší obraz daného malíře, nejspravedlivější, nejhlavňější. Není to ten nejlepší obraz malíře. On je malíř.

- 233

(...) Wendell Berry, americký farmář, spíš esejista než filozof, měl v roce 1986 přednášku s názvem *Zdraví je celek*. A já úplně nevím, jestli to v angličtině funguje tak, jak on to uvádí, nicméně on říká, že slovo *health* – zdraví má stejný slovní kořen jako *whole*, celek a *holy*, svatý. To já nevím. Faktem je to, že Francouzi mají *sain* a *saint* – zdravý a svatý, Španělé mají *sano*, zdravý a *santo*, svatý, Němci mají *heil* a *heilig* – zdravý a svatý. A latinské *salus* znamená spása a taky zdraví.

- 233

William Osler, jeden ze zakladatelů Johns Hopkins Hospital

- Dobrý lékař léčí nemoc. Vynikající lékař léčí pacienta, který má nemoc.

- 250

(...) Zpochybňuj svůj nárok na držení pravdy, ale nezpochybňuj pravdu samotnou.

- 256

Nauka katolické církve o sexuální morálce je jistě pravdivá. Ale pokud by katolická víra byla knihou, pak by sexuální morálka byla sotva víc než poznámka pod čarou, kterou my čteme tisíckrát dokola a nečteme vlastní text knihy. Z nebe prší zlaté vodopády a ty si tady znovu a znovu probíráš niklové šestáky... Ne že by to nebyla pravda, ale nevímáš, že kolem tebe prší zlato.

- 258

Máme tady cosi, čemu říkáme *Evidence Based Medicine*. Máme tady cosi, čemu říkáme randomizovaný dvojité slepý experiment. A položte mi na stůl studii, že homeopatický přípravek ve dvojité zaslepené studii je lepší než standardní léčba. Anebo že je lepší, než když se nedělá nic. Jestli máte za to, že pacientovi pomohou nosorožčí rohy, dokažte to podle standardní vědecké metodologie. Není alternativní medicína, medicína je jen jedna, protože fakta jsou jedna.

- 267

S hříchem beznaděje se pojí jeden z těch hříchů, který se jmenuje *acedia* a který je považován za jeden ze smrtelných hříchů. My to překládáme špatně jako lenost. Ale to není lenost. *Acedia* je, že odmítáš přijmout svoji velikost. Odmítáš přijmout to, kým bys mohla být. Do koho bys mohla vyrůst. Člověk raději zůstane malým, aby se vyhnul závazkům velikosti.